

szadalmas is és részben formai beszéd. A «hiányos», «nem teljes», «csonka» stb. kifejezések nemcsak, hogy igen formaiak, de mondatinkat nem is érzékeltetnék más, szintén efféle névvel található mondatoktól megkülönböztetve. De «mellérendelt mondatrészekkel bírók»-nak sem érzékeltethetnők GULYÁS-sal, már csak azért sem, mivel így nem volnának megkülönböztetve az I. csoportbeliektől. Így inkább úgy érzékíthetnők e mondatokat, hogy összetett mondatok, a melyeknek egyik mondatában az a közös rész nincs ismételve, hanem odaérthető a másik mondatból. Lelki alapon ráértéses vagy odaértéses összetett mondatok volnának, a melyeknél az egyik mondatból a másikba is odaérthető az a rész. (Hogy a tanításban melyik nevet vagy minő kifejezést, arról majd külön.)

A nyelvtanban vagy a mellé- és alárendelt mondatok tárgyalása közben szólhatunk róluk a «teljesek»-kel szembe állítva, vagy pedig külön fejezetben, mintegy átmenetül a stilisztikához.

ERDÉLYI LAJOS.

Soltész : scultetus, libertinus, freigelassener. A mi az erdélyi szászoknál a *grēf* és a *hān* volt, az volt a felsőmagyarországi középnémeteknél a név gyakoriságából ítélve a *schultheiss* (v. ö. KRONES, Zur Geschichte des d. volksthums im Karpathenlande 5. l.). E jogi elnevezés a középnémetektől magával az intézménnyel együtt átment a tótokhoz, a hol *šoltys*-oknak, *šultajs*-oknak gyakran az urasági és egyházközségi vagyoni kezelőit is hívták (v. ö. DOBŠINSKY, Prostonárodnie obyčaje 73.). Ez a *soltész* szó megvan a magyar nyelvben is, még családnevekben is. Eredete ez : A kfn. *schulthei3ze* gyengüléssel *schulthe3z*. A magyar alak megfejtésénél ez utóbbiból kell kiindulnunk. A *schulthe3z* összetett szónak az *u* hangja a középnémet dialektusokban *u* és *o* között változik (v. ö. RÜCKERT Entwurf einer system. Darstellung der schles. Ma. im Mittelalter 38 : *schultiss* ; HÖFER, Hessener Urkunden 3 : 1433 : *scholtesz* ; BUSCH in ZACHERS Z. 10 : 293 : *schoultisse* és WEINHOLD Mhd. Gramm. §. 63, 64, 71.). A Szepességen a tulajdonnév ma *Scholz*, a mi az idézett *scholthez*-re megy vissza. A magyar és a tót alak a maga *o*-jával középnémet területről, a felsőmagyarországi, valószínűen szepesi nyelvből való. Megemlítem még, hogy ugyane gyökérszóból való a latinizált *Skultetius*, *Skultéty* családnev is.

LUMTZER V. hagyatékából.